

340.1 HFS 2002

F S A

FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

Hukukun Bilimselliği Üzerine *Selâbattin Keyman*

Felsefe, Din ve Hukuk İlişkisi Üzerine *Abmet Gürbüz*

Liberalizm: Devlet ve Hukuk *Müslüm Turan*

İki Soruda Postmodernizm ve Hukuka Yansıması *Abmet Ulvi Türkbağ*

Ölüm Cezası *Gustav Radbruch*

Medya, Düşünce Özgürlüğü ve İnsan Hakları *Harun Tepe*

Eşit Yurttaş ve Özgür-Bireyin Varoluşunun
Hukuki Temelleri *Neşet Toku*

Direnme Hakkı *Vahap Coşkun*

Türkiye'de Anayasa Sorunu ve
Anayasal Arayışların Patolojisi Üzerine
Genel Bir Değerlendirme *Fazıl Hüsnü Erdem*

Ronald Dworkin'de Adalet ve Haklar *Gülriiz Özkök*

Adalet Kuramlarının Gelişimi ve Örgütsel Adalet Türleri *Janset Özen*

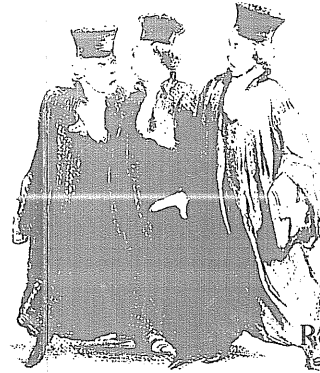
Yargıç Kimliği Yozlaşır mı *Çetin Aşçıoğlu*

Yargıya Güven Gereksiniminin Karşılanması
Zorunluluğu Yargıda Yozlaşma Göstergeleri ve
Yargıda Reform İçin Öneriler *Hayrettin Ökçesiz*

Kamuda Rüşvetin Toplumsal Nedenleri *Emre Kongar*

Yolsuzluk, Yozlaşma ve Hukuk İdesi *Hayrettin Ökçesiz*

Hazırlayan: *Hayrettin Ökçesiz*

5

340.1
HFS
2002
c.5

İSTANBUL

116804

ANKARA Ü. HUKUK FAKÜLTESİ
KÜTÜPHANESİ
Değerli Hocam Sayın Prof. Dr.
Lale Sövrmen'e saygı ve hoşgörü,
Hayrettin Ökçesiz
SUNUŞ

Mayıs Ayı içerisinde Muğla Üniversitesi Felsefe Bölümü bir "Felsefe Günleri" düzenleyerek, "Bilgi ve Değer" konulu bir sempozyuma ev sahipliği yaptı. Ülkemizin her köşesinden ve neredeyse tüm büyük üniversitelerinden 32 tebliğci katıldı. Bir önceki ay içerisinde de Anayasa Mahkemesi'nin, 40. kuruluş yıldönümü için Antalya'da düzenlediği bir uluslararası sempozyumu izlemek olanağını bulmuştum. Muğla'da eksikliğini hissettiğim bir şeyi, "2001 Yılında Yapılan Anayasa Değişikliklerinin Temel Hak ve Özgürlüklere Yansımaları" konulu bu sempozyumda bir başka açıdan sezinlemiştim. Herkesin onurlandığı bu bilgi şölenlerinden, "felsefecilerin Anayasayı okumaları"nın çok değişik bakış açıları getireceği düşüncesine kapıldım. Muğla'da hemen orada dile getirdiğim bu öneri geniş bir kesimden onay gördü. HFSA bu "Felsefeciler Anayasayı Okuyor" dosyasına katkıda bulunmak isteyen tüm felsefecilere sayfalarını açmak istiyor.

Doldukça ve yayımcı buldukça yayımlanan HFSA, İstanbul Barosu'nun anlamlı desteği altında giderek düzenli bir duruma gelme ümidini doğurmaya başlıyor. Bu ümidin aynı derecede önemli bir diğer kanadı ise yazarların gittikçe artan ilgisinden oluşuyor. "Hakemli dergi" baskısına rağmen okuyucusunun ve kendisinin yetkinliğinin takdirini ancak birbirlerine bırakan bu okur ve yazarlar HFSA'da çoğalarak bir araya gelmeye devam edecekler. İstanbul Barosu HFSA yazarlarını İstanbul'da bir kolokyuma davet etmeye hazırlanıyor. Bu buluşma hukuk felsefesi ve sosyolojisi alanında teorik çalışmaların yanında bir sorunlar paylaşımını ve işbirliği arayışını da içerecek.

HFSA, bu sayısından itibaren, "United States Information Service", "The British Council", "Goethe Institut İstanbul" ve "Istituto Italiano di Cultura İstanbul" ile birlikte 29 Eylül – 3 Ekim 1997 tarihinde düzenlediği "Yolsuzluk ile Savaşım Stratejileri /Anti-Corruption Strategies" konulu bir uluslar- ve disiplinlerarası sempozyumun bazı bildirimlerini yayımlamaya başlıyor.

HFSA'da buluşmak ümidiyle,

Hayrettin Ökçesiz

340.1 HFS 2002

A.Ü.H.F. KÜTÜPHANESİ

İÇİNDEKİLER

- Hukukun Bilimselliği Üzerine *Selâbattin Keyman*5
- Felsefe, Din ve Hukuk İlişkisi Üzerine *Abmet Gürbüz*15
- Liberalizm: Devlet ve Hukuk *Müslüm Turan*19
- İki Soruda Postmodernizm ve Hukuka Yansıması *Abmet Ulvi Türkbağ*28
- Ölüm Cezası *Gustav Radbruch*33
- Medya, Düşünce Özgürlüğü ve İnsan Hakları *Harun Tepe*37
- Eşit Yurttaş ve Özgür-Bireyin
Varoluşunun Hukuki Temelleri *Neşet Toku*45
- Direnme Hakkı *Vahap Coşkun*52
- Türkiye'de Anayasa Sorunu ve Anayasal Arayışların Patolojisi Üzerine
Genel Bir Değerlendirme *Fazıl Hüsnü Erdem*80
- Ronald Dworkin'de Adalet ve Haklar *Gülriiz Özkök*98
- Adalet Kuramlarının Gelişimi ve Örgütsel Adalet Türleri *Janset Özen*107
- Yargıç Kimliği Yozlaşır mı *Çetin Aşçıoğlu*118
- Yargıya Güven Gereksiniminin Karşlanması Zorunluluğu, Yargıda
Yozlaşma Göstergeleri ve Yargıda Reform İçin Öneriler *Hayrettin Ökçesiz*123
- Kamuda Rüşvetin Toplumsal Nedenleri *Emre Kongar*129
- Yolsuzluk, Yozlaşma ve Hukuk İdesi *Hayrettin Ökçesiz*135
- Yazarlar ve Çevirmenler142

Hukukun Bilimselliği Üzerine*

Selâhattin Keyman

Bir hukukçu topluluğuna, hukuk nedir sorusunu yönelttiğinizde alacağınız en yoğun yanıt, hukuk insan davranışını düzenleyen normlar bütünüdür şeklindeki bir tanım olacaktır. Bu gerçekten de, hukukun tartışmaya en kapalı, en nötr ve en renksiz, buna karşılık hukuk olgusunun dış dünyaya yansıma biçimini objektif olarak gösteren bir tanım olması dolayısı ile, bilimselliğin en temel unsurlarını içeren bir formül olarak kabul görebilecektir.

Hukuk nedir sorusuna verilecek en yaygın cevap olduğunu tahmin ettiğim bu tanım, iki açıdan irdelemek mümkün görünmektedir:

İlk olarak, hukuku, insan davranışının düzenlenmesi boyutu dışında ele alarak, bunun tasviri bir tanıma ulaşmak mümkün müdür? Örneğin, hukuk insanlar arası ekonomik, toplumsal, kültürel, siyasal, vb. ilişkilerin nasıl olacağını gösteren esaslar, ölçütler, rehberlerdir, ya da hukuk adaletin gerçekleştirilmesinin aracıdır gibi, hukuk olgusuna tamamen yabancı olmayan unsurlara öncelik veren tanımlar, hukuk olgusunu açıklamada ne ölçüde elverişlidirler? Bu sorulara açıklık getirmek, iki nokta üzerinde yoğunlaşmayı gerektirmektedir.

Bunlardan ilki insan davranışının, hukuk olgusunu açıklamak bakımından nasıl vazgeçilmez bir unsur olduğunu göstermektedir. Bunu takiben bir de, hukuk düşüncesini ve idesini bilgi teorisinin

süzgecinden geçirmekte fayda vardır. Bunun için, cevabını bulmamız gerekli olan soru şu olmalıdır: Bilimin hukuku algılamamız, öğrenmemiz, tasvir etmemiz yönünden önemi nedir? Diğer bir deyişle hukuk idesini bilimsel olarak açıklamak mümkün müdür?

İlk sorunun cevabını insanlık tarihinde bulmak mümkündür. İnsanlık tarihinin en kısa tanımı, bunu insan türünün öyküsü diye ifade eden tanımdır. Bu öykünün yazarı ve protagonisti olan insan dediğimiz canlı, belli bir anda, uzak geçmişinin gölgeleri arasından süzülüp, diğer canlılardan farklı bir biçimde çevresini etkilemeye ve değiştirmeye başlamıştır. İnsanın çevresini etkileyerek değişikliğe uğratmasında, diğer canlı türlerine oranla gözlemlediğimiz bu farklılık üç noktada toplanmaktadır. Her şeyden evvel, insanın hareketliliği, türünü ileriye götüren ve değiştiren bir dinamizm olarak tezahür eder. İkinci olarak bu, yaratıcı bir hareketlilik. Nihayet, zaman içinde biriken ve kuşaktan kuşağa geçen yetenek ve beceriler, insan türünün hareketliliğinin sürekli olması ve kopukluklar göstermemesi sonucunu doğurmuştur. İnsanın bu nitelikteki bir hareketlilik aracı ile yarattığı kültür ve uygarlığın, başka hiçbir türünün yaşam biçiminde rastlanmayan bir yanı vardır: İnsanın yarattığı kültür ve uygarlığın değişikliğe uğramasını ve gelişmesini belirleyen üç faktör vardır: (i) rastlantılar

HFSA - Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi

Hayrettin Ökçesiz

Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kampus, Antalya

Telefon: 0242.227 69 75-76 Faks: 0242.227 69 77

e-posta: hayret@lab.akdeniz.edu.tr

Kapak karikatürü: Honoré Daumier

Kapak ve iç tasarım: Doğa Basım Yayın (0212.361 09 07) Baskı: Ayhan Matbaası
İstanbul, Haziran 2002 ISBN 975-6689-16-1